

10 keinoa edistää kulttuuria kotikunnassasi

Kulttuuri tuottaa kunnalle hyvää

Kulttuuri on järki-investointi alueen vetovoimaan, asukkaiden hyvinvointiin ja elinkeinotoimintaan.

1. Kulttuuri vahvistaa kunnan pito- ja vetovoimaa

Hyvät julkiset ja yksityiset kulttuuri-, taide- ja viihdepalvelut tuovat kuntaan viihtyisyyttä, elämyksiä, positiivista mainetta ja kotiseutuhenkeä. Siis sitä kaikkea, mikä tuo asukkaita kuntaan ja sitouttaa heitä jäämään alueelle.

2. Kulttuuri lisää hyvinvointia ja vähentää monia ongelmia

Tutkimusten mukaan kulttuuriharrastus lisää hyvinvointia ja parantaa elämänlaatua kaikissa ikäryhmissä. Lisäksi nuorisotyöntekijät tietävät, miten suuri merkitys sillä voi olla nuorten sosiaalisten ongelmien torjumisessa. Olipa kyse sitten eläkeläisten harrasterkerhoista tai nuorten treenitiloista, panostus kulttuuriin on kannattava investointi.

3. Kulttuuri tuottaa kasvua ja työpaikkoja

Koska luovat alat kuuluvat kasvualoihin, fiksu kunta ottaa tämän elinkeinopolitiikassaan huomioon. OECD:n raportin mukaan kulttuuri- ja luovien alojen yritysten määrä kasvoi vuosina 2011–2018 OECD-maisa nopeammin kuin muu talous (18 % verrattuna 12 %). Suomessa luovien alojen talous kasvoi vuodesta 2021 vuoteen 2022 miljardi euroa eli 6,3 %. Digitalisointuminen luo uusia mahdollisuuksia, kun asiakkaat voivat olla yhtä hyvin oman kylän raitilta kuin globaaleilta markkinoilta.

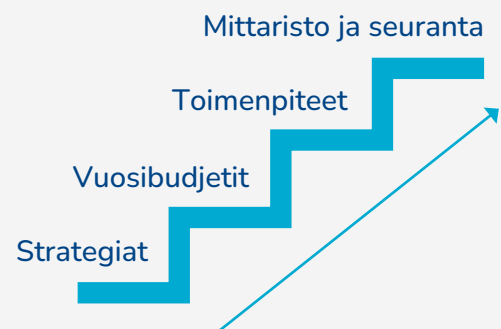
Kasvun portaat kulttuurille

Kunta voi edistää kulttuuria ja osallistumista siihen monella tavalla.

On tärkeää nostaa kulttuuri näkyviin kunnan strategiassa ja tavoitteistoissa sekä kirjata konkreettisia toimenpiteitä valtuustokauden jokaiselle vuodelle. Koska hyvin suunniteltu on puoliksi tehty, kannattaa rakentaa portaikko, mitä pitkin edetä tavoitteissa.

Tehkää kuntaan oma **kulttuuristrategia**, jossa tarkastellaan nykytilannetta ja määritellään, missä halutaan olla tulevaisuudessa mm. kulttuuripalvelujen, luovan alan elinkeinotoiminnan edistämisen ja harrastamahdollisuuksien suhteen. Varmistakaa, että kulttuuri huomioidaan myös kunnan yleisessä strategiassa.

Lautakunnat ja virkahenkilöt valmistelevat vuosittaisiin budjettineuvotteluihin **määrärahat ja toimenpiteet**. Kun kulttuuri on huomioitu strategiassa, on helppo vuosittain varmistaa, että sovittua kehitystä tapahtuu niin kulttuuripalveluissa kuin muillakin sektorilla (esim. nuorisotyö, oppilaitokset, elinkeinotoimi). Strategiassa asetettujen **mittaristojen** pohjalta sovittujen toimenpiteiden toteutusta ja niiden vaikuttavuutta pystytään seuraamaan.

Näin kulttuuriin voidaan investoida viisaasti eri kokoisissa kunnissa

1 Riittävät määrärahat ja kannustava rahoitus
Turvataan sekä kunnan omien kulttuurilaitosten että lakisääteisten kulttuuripalvelujen rahoitus. Jos talous on tiukalla, strategiatasolla voi sopia määrärahojen asteittaisesta kehittämisestä.

2 Yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa
Monilla kunnilla on hyviä kokemuksia yhteistyöstä yksityisten teatteri- tai orkesteritoimijoiden kanssa. Kestävät yhteistyö- ja rahoitusmallit voivat mahdollistaa vireän taide- ja kulttuuritarjonnan. Kehitetään yritysten ja kolmannen sektorin kanssa uusia säännöllisiä yhteistyömuotoja kulttuuritapahtumien ja muun kulttuuritoiminnan tuottamiseksi. Tapahtumista, festivaaleista ja mm. alueellisista AV-tuotantokannustimista on erinomaisia kokemuksia ympäri Suomen.

3 Tiloja harrastuksille
Avataan kulttuurilaitosten ovet vapaalle kentälle ja harrastajille, jotka tarvitsevat tiloja. Luodaan ohjelma, joka aktivoi kouluja lisäämään matalan kustannuksen tilatarjontaa mm. musiikki- ja tanssitreeneihin. Myös kirjastoissa on tilaa kulttuurikohotaamisille – ne ovat parhaimmillaan kuntalaisen yhteisiä olohuoneita.

4 Yhteistyötä oppilaitosten kanssa
Kehitetään kulttuuriopetusta yhteistyössä oppilaitosten kanssa, lisätään kerho- sekä taide- ja kulttuuriharrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä (mm. harrastamisen Suomen malli). Huolehditaan myös taideaineiden resurssoinnista perusopetuksessa.

5 Kulttuuria muiden palveluiden yhteyteen
Kulttuuria voidaan tuoda asukkaiden arkeen lisäämällä kulttuuritoimintaa organisoidusti kunnan erilaisiin palveluihin, kuten kouluihin, ikäihmisten palveluihin, päiväkoteihin ja nuorisotyöhön (mm. kulttuurikasvatussuunnitelma). Pidetään huolta siitä, että kulttuurisisältöjen tekijänoikeuksien mukaiseen käyttöön on määrärahoja.

6 Toimitiloja kulttuuritoimijoille
Tarjotaan edullisia työskentely- ja toimintatiloja sekä esiintymispaikkoja kulttuurialan pienyrittäjille, yhteisöille ja muille toimijoille esimerkiksi vanhoista kiinteistöistä. Taiteilijoilla ja pienyrittäjillä ei usein ole kykyä maksaa normivuokria, mutta kunnat voivat esimerkiksi tilajakamo-mallilla saada niistä hyviä vuokralaisia vanhempiin kiinteistöihin.

7 Reilu peli
Toteutetaan reilun pelin periaatetta, eli kunta sitoutuu siihen, että luovan työn tekijöille maksetaan heidän työpanoksestaan asianmukainen korvaus. Varataan riittävät määrärahat mm. tekijänoikeuskorvausten maksamiseen ja kehitetään henkilöstön tekijänoikeusosaamista. Prosenttiperiaate on aina ajankohtainen. Kun kunta tekee hankkeita, vähintään prosentti budjetista kannattaa laittaa kulttuurisiin elementteihin.

8 Tehokkaat tapahtuma- ja muut tuet
Luodaan pysyvä kylätapahtumien tukijärjestelmä, josta asukas- ja kulttuurijärjestöt pysyvät hakemaan tukea kylä- ja kaupunginosatapahtumille. Kun muu työ tehdään talkoilla, saadaan edullisesti iloa ja elämyksiä, jos kunta avustaa taloudellisesti äänentoistolaitteistojen ja esiintyjien palkkioiden suhteen. Kunta voi tukea kulttuuria myös mm. erilaisilla taiteilija-apurahoilla tai avustuksilla taiteen perusopetukselle.

9 Aktivoidaan harrastekerhoja
Tuetaan muutenkin asukkaiden kulttuuriharrastustoimintaa mm. tarjoamalla tiloja ja tukea kerhotoiminnalle ja järjestämällä taidetyöpajoja ja muuta aktiivitoimintaa eri ikäryhmille. Asetetaan vaalikauden alussa kehittämistavoite, johon neljässä vuodessa edetään.

10 Kulttuuripalkinto
Kunta voi luoda kunnan nimeä kantavan kulttuuripalkinnon, jolla nostetaan esim. valtuuston kokouksessa vuosittain esiin kunnalle merkittäviä taiteilijoita ja kulttuuritekoja. Se on pieni investointi verrattuna tuottamaansa arvostukseen ja maakunnalliseen julkisuuteen.

Lisätietoa: luovat.org

Luovat ry:n edunvalvontajohtaja Lauri Kaira, lauri.kaira@gramex.fi